

A.S.Z.
ZIEKENHUIS

| Autonome verzorgingsinstelling

Informatiebrochure

Preventiedienst

| Inhoudsopgave

Taakverdeling	4
Gangmakers i.v.m. welzijn op het werk	5
Hoe werk je veilig?	6
Veiligheidssignalisatie	7
Orde en netheid	12
Stralingsrisico's	14
Prik- en spatongevallen	16
Manueel hanteren van lasten	18
Gevaarlijke stoffen	19
Ergonomisch werken met beeldschermen	21
Elektrische veiligheid	22
Stress	23
Hygiëne	25
Rampenplan	27
Brandvoorkoming en -bestrijding	28
Arbeidsongevallen en beroepsziekten	30
Milieu: energie en grondstoffen	32
Milieu: afval	33
Security	35
Beveiligen tegen het vallen	37
Algemene veiligheid van onze patiënten	39
Algemene eisen voor ziekenhuizen in verband met brandpreventie	40

I Taakverdeling

Bij het streven naar welzijn op het werk heeft ieder zijn taak

De werkgever moet het beleid uitwerken en sturen.

De hiërarchische lijn (= iedereen die leiding geeft aan anderen) moet het beleid uitvoeren.

Hierbij wordt gelet op de naleving van regels en voorschriften door het personeel. Een belangrijke taak is ook het verstrekken van info en vorming. Als er iets misgaat neemt de dienstverantwoordelijke de juiste maatregelen. Zij/hij staat in voor het onderzoek van eventuele ongevallen/incidenten en stelt maatregelen voor om herhaling ervan te voorkomen.

Jij als werknemer moet zorg dragen voor de veiligheid en gezondheid zowel van jezelf, maar ook van je collega's, patiënten en bezoekers.

Je houdt je aan de voorschriften en gebruikt de eventueel voorgeschreven beschermingsmiddelen.

Het uitschakelen van beveiligingsuitrustingen (zoals deurpompen van automatisch sluitende branddeuren) is ten strengste verboden.

I Gangmakers i.v.m. welzijn op het werk

Een aantal mensen zijn specifiek betrokken bij de preventie en de bescherming op het werk.

Comité voor Preventie en Bescherming op het werk (CPBW)

Tijdens periodieke vergaderingen tussen directie, werkgevers- en werknemersafgevaardigden worden onderwerpen i.v.m. welzijn op het werk besproken.

De Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het werk (IDPBW)

Voert taken uit voorgeschreven door de wetgeving (o.a. risicobeheersing zoals onderzoek arbeidsongevallen, ...). Voor de IDPB zijn de preventieadviseurs Andre GHEYSELS (tel. 6888) en Geert GHISLAIN (tel. 6889) actief.

De Externe Dienst voor Preventie en Bescherming op het werk (EPBW)

De externe dienst (PROVIKMO) behandelt de aspecten in de domeinen gezondheidstoezicht, ergonomie, psychosociale aspecten en arbeidshygiëne. Deze dienst kan ook specifieke metingen of onderzoeken doen.

Op ASZ en MSSZ zijn de volgende arbeidsgeneesheren van PROVIKMO actief:

- Dr. Godelieve NEYT
- Dr. Geertrui SAMOY
- Dr. Thomas DE SCHUYFFELEER (met specialisatie in radioprotectie)

De dokters zijn frequent aanwezig op de 3 campussen van het ASZ.

| Hoe werk je veilig?

Veilig werken is meer dan 'geen ongevallen tegenkomen'. Om echt 'veilig te werken' moet je steeds op drie stappen letten.

1 - Gevaren en risico's herkennen

Het is van belang te weten welke gevaren en risico's je in je werkomgeving kan tegenkomen. Deze brochure is een eerste stap. Je dienstchef zorgt ervoor dat je de risico's van je werkplek kent.

2 – Gevaren en risico's evalueren

Niet alles is even gevaarlijk. Je dient te weten welke nadelige gevolgen je handelingen kunnen hebben voor jezelf, maar ook voor anderen. Zo kan je inschatten wat de veiligste werkwijze is.

3 – Gepast reageren

Wanneer je net aan een ongeval ontsnapt bent, is het niet de bedoeling dat je gewoon verder werkt. Gepast reageren betekent dat je maatregelen treft (of laat treffen) om het risico te elimineren of tot een strikt minimum te beperken.

Voor bepaalde gevallen kan je zelf de nodige maatregelen treffen, soms moet je hiervoor beroep doen op anderen. Meldt het voorval ook steeds aan uw directe overste.

| Veiligheidssignalisatie

Zoals voor het verkeer, heeft de wetgever ook voor een werkomgeving evenals voor een publiek gebouw, een specifieke signalisatie (= 'pictogrammen') voorzien. Deze dient dan om veiligheidsrisico's te signaleren, gevaarlijke handelingen te verbieden, het gebruik van bepaalde veiligheidsuitrusting op te leggen of evacuatiewegen te signaleren. Hieronder een overzicht van de pictogrammen die voorkomen in het ASZ (naar analogie met de signalisatie in het verkeer hebben deze ook specifieke kleuren).

A - Verbodsymbolen (zwarte symbolen op witte achtergrond met rode rand en doorhaalstreep).

vuur, open vlam en roken verboden

rookverbod

B - Gevaarsymbolen (zwarte symbolen op gele achtergrond en met zwarte rand)

gevaar voor elektrische spanning

schadelijke of irriterende stoffen

bijtende stoffen

giftige stoffen

oxiderende stoffen

laserstraal

radioactieve stoffen

niet ioniserende straling

biologisch risico

belangrijk magnetisch
veld

ontvlambare stoffen

explosieve stoffen

struikelgevaar

hangende lasten

ruimte waar explosieve
atmosfeer
kan aanwezig zijn

C - Gebodsymbolen (witte symbolen op blauwe achtergrond)

Verplicht dragen:

veiligheidshelm

geschikte
handschoenen

gehoorbescherming

adembescherming

veiligheidsbril

D - Aanduiding evacuatiewegen (witte symbolen op groene achtergrond)

uitgang

richting van uitgang

nooduitgang

richting van
nooduitgang

E - Aanduiding blusmiddelen, brandalarmering

blusapparaat

brandslang

brandwaarschuwings-
knop

F - Asbestgevaar

I Orde en netheid

A - Waarom is dit belangrijk ?

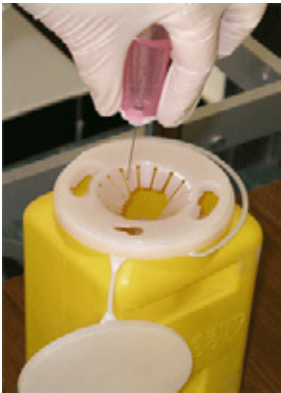
- Vele ongevallen zoals vallen, stoten, struikelen zijn te wijten aan voorwerpen die niet op hun plaats liggen of staan.
- Veel prikongevallen gebeuren doordat naalden niet direct in de naaldcontainer gedeponereerd worden: bij het opruimen prikt men zich aan de naald die is blijven liggen.
- Een gang met bedden, karren, toestellen e.d. verhindert een eventuele evacuatie, een vlot intern transport of bemoeilijkt de toegang tot blusmiddelen.
- Karren, toestellen geplaatst naast branddeuren verhinderen dat die sluiten bij branddetectie.

B – Daarom !

- Op een dienst moet alles zijn vaste plaats hebben.
- Evacuatiewegen, nooduitgangen, trappen, ... worden steeds vrijgehouden
- Nooit karren - ook niet tijdelijk - voor blusmiddelen, branddeuren, brandmeldknoppen plaatsen.

C – Wat doe jij hieraan ?

- Hou je werkzone ordentelijk en net, geef toestellen, materialen een vaste plaats.
- Verzorgend personeel deponeert de naalden na gebruik onmiddellijk in de naaldcontainer.
- Je houdt evacuatiewegen, blusmiddelen, branddeuren, brandmeldknoppen, ... steeds vrij.

| Stralingsrisico's

A - Waarom is dit belangrijk?

In het ziekenhuis geven sommige activiteiten aanleiding tot de aanwezigheid van straling.

Dergelijke straling kan je niet waarnemen met je zintuigen (niet horen, zien, voelen, smaken, ruiken), maar het gevaar is er wel. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen:

- ioniserende straling (hoofdzakelijk toegepast in de afdelingen radiologie, isotopen en labo);
- niet-ioniserende straling (op afdeling NMR (hoogfrequente straling) en OK (laserstraling)).

Ook een gsm genereert (een weliswaar geringe hoeveelheid) niet-ioniserende straling, waardoor heel gevoelige elektromedische toestellen kunnen gestoord worden

B – Daarom...

- ...worden die zones aangeduid met de gevaarsymbolen voor, ioniserende, niet-ioniserende of laserstraling.
- ...zijn er in deze afdeling persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen voorzien.
- ...voor ioniserende straling draagt het personeel een dosimeter die de opgelopen stralingsdosis over een bepaalde periode registreert (de gemeten stralingsdosis wordt maandelijks gecontroleerd).
- ...wordt een specifieke opleiding gegeven aan het personeel dat in deze zones werkt.

- ...mogen gsm's niet gebruikt worden in OK, high en medium care, hartbewaking en rea-spoed (de draadloze telefoons van het ziekenhuis - 'dect's' mogen wel gebruikt worden).
- ...moet op de overige plaatsen minstens een afstand van 1,5 m worden gehouden tussen gsm en een elektromedisch toestel (binnen deze zone steeds gsm afzetten).

C – Wat doe jij hieraan ?

- Je blijft altijd uit deze aangegeven risicozones
  - Indien je toch met deze stralingen zou te maken hebben:
    - volg je strikt de procedures en instructies aangeleerd bij je opleiding
    - je beperkt de blootstelling tot een strikt minimum
    - je maakt gebruik van de collectieve en persoonlijke beschermingsmiddelen
  - * ioniserende straling: loodschorten e.d.: steeds je dosimeter dragen en deze ook tijdig inleveren
  - * UV-straling: oogbescherming en beschermende kledij
  - * laserstraling: o.a. laserveiligheidsbril
  - Lees regelmatig de instructies na te volgen bij incident of ongeval
- Bezoekers, patiënten, personeel die de voorschriften voor gsm-gebruik niet naleven, hierop attent maken.

I Prik- en spatongevallen

A - Waarom is dit belangrijk?

- Laten meestal slechts kleine letsels na die ogenschijnlijk niet hoeven verzorgd te worden.
- Elke huidwonde vormt een open deur voor bacteriën, virussen en andere ziektekiemen.
- Grootste risico is evenwel het besmettingsrisico (bloed en met bloed vermengde lichaamsvloeistoffen kunnen belangrijke ziekteverwekkende kiemen bevatten zoals hepatitis B en C).

B – Daarom...

- ...kunnen bij deze ongevallen de lichaamsvloeistoffen van een ander persoon ongewild ons lichaam binnendringen.
- ...draag je aangepaste kledij en beschermbril bij risico voor spatten.
- ...worden naalden na gebruik onmiddellijk opgeborgen in naaldencontainers.
- ...zijn er specifieke procedures (afd. ziekenhuishygiëne) voor het verzorgen van besmette patiënten.

C – Wat doe jij hieraan ?

- Elk contact vermijden met bloed en/of met andere lichaamsvochten: indien dit onmogelijk is handschoenen, aangepaste kledij, zo nodig een masker en een bril dragen.
- Nooit een gebruikte naald terug in haar beschermingshuls plaatsen (niet 'recappen!'), niet laten rondslingeren maar onmiddellijk in de naaldcontainer opbergen.
- Scherpe voorwerpen, mesjes e.d. nooit in vuilniszak gooien maar in naaldcontainers.
- Naaldcontainers niet meer dan 2/3 vullen, dan afsluiten en opbergen in een doos voor RMA (= risicohoudend medisch afval).
- Indien je toch geprikt bent door een naald, onmiddellijk laten verzorgen (spoed) en procedure volgen (zie instructies afd. 'ziekenhuishygiëne').

I Manueel hanteren van lasten

A - Waarom is dit belangrijk?

- Door bepaalde handelingen wordt je rug dermate belast dat er letsels kunnen ontstaan met lange inactiviteit tot gevolg.

B – Daarom...

- ...is het belangrijk dat je leert op een verantwoorde en veilige wijze om te gaan met je rug.
- ...moet je een 'til'-situatie kunnen analyseren en beoordelen.
- ...worden regelmatig infosessies in het ASZ georganiseerd over hef- en tiltechnieken (= verplaatsingstechnieken).
- ...zijn er aangepaste hulpmiddelen op je afdeling.
- ...zijn er bedden waarvan de hoogte regelbaar is.
- ...op enkele afdelingen zijn er 'hoog/laag-baden'.

C – Wat doe jij hieraan?

- Schrijf je je in voor de bijscholing 'hef- en verplaatsingstechnieken' wanneer deze georganiseerd wordt!
- Je gebruikt zoveel mogelijk de hulpmiddelen (tillift, rolstoel, transpallet, transportwagens, ...).
- Je onderhoudt je conditie door wekelijks minimum een 2-tal uurtjes te sporten.

I Gevaarlijke stoffen

A - Waarom is dit belangrijk?

- Elke gevaarlijke stof heeft specifieke risico's - deze risico's kunnen gerangschikt worden op basis van de aard van de stof en op basis van de ernst van de inwerking.
- Bijv. risico voor ontploffing of brand.
- Bijv. risico voor letsels, irritaties, allergieën door blootstelling (inademing, huidcontact, opname via de mond).
- Risico voor acute ziekten die zich plots manifesteren na een eenmalige blootstelling of risico voor ziekten die zich manifesteren na verscheidene jaren blootstelling.

B – Daarom...

- ...worden gevaarlijke stoffen ingedeeld volgens hun hoofdrisico (aangeduid door symbool op het etiket), benevens dit risico kunnen er evenwel nog andere aanwezig zijn.
- ...bewaars je deze producten in een speciaal daarvoor bestemde kast – je houdt er op je dienst maar een beperkte hoeveelheid van voorradig.
- ...zijn er op sommige plaatsen afzuiginstallaties aanwezig (o.a. in labo en apotheek).
- ...zijn er veiligheidsfiches beschikbaar van deze producten (zie intranet).

C – Wat doe jij hieraan?

- Voor je een (gevaarlijke) stof gebruik lees eerst goed het etiket op de verpakking.
- Indien daar vermeld draag je de nodige aangepaste beschermingsmiddelen (bijv. veiligheidsbril, handschoenen, masker).
- Indien vermeld gebruik je de nodige afzuiginrichtingen voor het afvoeren van dampen, stofdeeltjes, e.d.
- Op plaatsen waar met gevaarlijke producten wordt gewerkt, niet eten of drinken (roken is sowieso verboden).
- Vervang je werkkledij als ze in aanraking geweest is met gevaarlijke producten.
- Was goed je handen vooraleer te drinken of te eten.
- Je laat je onmiddellijk verzorgen bij elke verwonding, aantasting slijmvliezen of dergelijke.
- Indien je ontvlambare vloeistoffen gebruikt moet je weten waar zich de nodig blusmiddelen bevinden.
- Nooit een etiket van een gevaarlijk product verwijderen of overschrijven - producten ook niet overgieten in andere recipiënten zonder het passend etiket.
- Geen lege recipiënten van gevaarlijke producten hergebruiken.

I Ergonomisch werken met beeldschermen

A - Waarom is dit belangrijk?

- Door langdurig werken met beeldschermen bestaat het risico voor spieren gewrichtspijnen, oogvermoeidheid en stress.

B – Daarom...

- ...worden personen die langdurig werken met beeldschermen, specifiek opgevolgd door de arbeidsgeneesheer.
- ...worden maatregelen getroffen om het risico te beperken, zoals:
  - flikkering vermijden door juiste schermopstelling;
  - juiste opstelling t.o.v. bijv. raam;
  - aangepaste zithouding op instelbare stoel.

C – Wat doe jij hieraan?

- Je besteedt aandacht aan je zithouding, aan de opstelling van het computerscherm (je kan hierover advies vragen aan de arbeidsgeneesheer of aan de interne preventiedienst).
- Regelmatige armen en benen strekken.

I Elektrische veiligheid

A - Waarom is dit belangrijk?

- In het ziekenhuis is tal van elektromedische apparatuur aanwezig en er zijn complexe elektrische installaties.
- Kortsluiting, elektrocutie vormen een risico voor de werknemers, maar ook voor de patiënten en voor het gebouw (brandrisico).

B – Daarom...

- ...wordt de elektrische installatie regelmatig nagezien door een erkende dienst voor technische controles, de toestellen door de techniker medische apparatuur van het ASZ.
- ...zijn er op sommige afdelingen specifieke veiligheidsmaatregelen op elektrisch vlak (o.a. in het operatiekwartier).
- ...wordt een noodstroom- en veiligheidsverlichtingsnet voorzien om bij stroomuitval de nodige acties te kunnen uitvoeren en om de continuïteit te verzekeren of een vlotte evacuatie toe te laten.

C – Wat doe jij hieraan?

- Zorg dat je goed op de hoogte bent van de werking en gebruik van de elektrische toestellen.
- Je gebruikt geen apparatuur die niet eigen is aan het ziekenhuis.
- Je meldt onmiddellijk beschadigingen of haperende werking van elektrische apparatuur aan de technische dienst.

I Stress

A - Waarom is dit belangrijk?

- Stress ontstaat in situaties waarbij de eisen die de omgeving aan je stelt, afwijken van hetgeen je aankan, wil, verwacht of gewoon bent.
- Stressbeheersing is het proces van aanpassing en van omgaan met omstandigheden die het lichamelijk en geestelijk functioneren kunnen verstoren.
- men kan spreken van positieve (aankpakken als een 'uitdaging') en van negatieve stress (beschouwen als een bedreiging, een last).

B – Daarom...

- ...probeer je negatieve stress te voorkomen.
- ...informeer je over deze problematiek zodat je de symptomen herkent.

C – Wat doe jij hieraan?

- Herken de alarmsignalen:
  - lichamelijke klachten: hoofdpijn - buikpijn - slapeloosheid -verhoogde bloeddruk - overmatig drinken of eten;
  - emotionele klachten: angst - achterdocht - huilen - gebrek aan zelfvertrouwen kan leiden tot overspanning of tot 'burn out';
  - psychische signalen: prikkelbaarheid - klagen - sakkeren -verkeersagressie - ongeduld.
- Bij aanhoudende en sterke klachten of signaal raadpleeg je je arbeidsgeneesheer.
- Stress voorkom je door een goede slaap, goede eet- en drinkgewoonten, voldoende ontspanningsmogelijkheden.
- Bespreek je stressproblemen met je dienstverantwoordelijke en met je collega's.

I Hygiëne

A - Waarom is dit belangrijk?

- Om patiënten tijdens hun verblijf te beschermen tegen infecties is een goede persoonlijke hygiëne belangrijk.
- Door hygiëne vermijd je dat infecties overgebracht worden op patiënten met verminderde weerstand.
- Hygiëne beschermt ook jezelf en je collega's tegen infecties bij contact met een besmettelijke patiënt.

B – Daarom...

- ...zijn er voorzorgsmaatregelen voorgeschreven door de afdeling 'ziekenhuishygiëne': deze zijn vooral van belang voor medewerkers die in contact komen met patiënten, kamers, materiaal, geneesmiddelen, voeding, ... m.a.w. voor alle medewerkers in het ziekenhuis.
- ...zijn er procedures voor afvalverzameling en -verwijdering.
- ...zijn er voorschriften op vlak van voeding- en keukenhygiëne.
- ...zijn er periodieke controles in het ziekenhuis op vlak van hygiëne
- is er in het ziekenhuis een geneesheer en verpleegkundigen gespecialiseerd in ziekenhuishygiëne (er is ook een 'comité voor ziekenhuishygiëne') die zorgen voor initiatieven op vlak van hygiëne en voor opvolging en controle ervan.

C – Wat doe jij hieraan?

- Je zorgt voor een goede persoonlijke hygiëne.
- Volg hiervoor nauwgezet de instructies op van de afdeling 'ziekenhuishygiëne'.

| Rampenplan

A - Waarom is dit belangrijk?

- Een ramp kan gebeuren zowel binnen als buiten het ziekenhuis.
- Alle ziekenhuizen beschikken over een intern en extern rampenplan.
- De provinciegouverneur kan in geval van een ramp de coördinatie van dit plan uitvoeren.

B – Daarom...

- ...wordt dit plan uitgeschreven door de spoedarts.
- ...kan iedereen worden opgeroepen om een volledige bezetting van de dienst te verzekeren.
- ...zijn er actiekaarten opgesteld.

C – Wat doe jij hieraan?

- Lees regelmatig de actiekaart van uw afdeling
- Bij een oproep van het ziekenhuis, meld je aanwezigheid en ga naar je dienst.
- Een commandocel coördineert dan elke te ondernemen actie.

I Brandvoorkoming en -bestrijding

A - Waarom is dit belangrijk?

- Brandgevaar in een ziekenhuis is uiterst belangrijk: een begin van brand kan tot een catastrofe leiden.
- De voornaamste brandoorzaken in een ziekenhuis zijn:
  - roken (ondanks het algemeen rookverbod);
  - elektriciteit (kortsluiting);
  - kwaad opzet;
  - slechte werking van technische uitrusting;
  - gebruik van zuurstof (zal brandbevorderend werken);
  - aanwezigheid van brandbare producten.

B – Daarom...

- ...is er een algemeen rookverbod in het ziekenhuis.
- ...zijn er in het ziekenhuis hulpmiddelen aanwezig om brand snel te ontdekken (branddetectie) en te bestrijden (diverse soorten blusmiddelen, branddekkers).
- ...worden opleidingen georganiseerd i.v.m. brandvoorkoming, brandcompartimentatie, de soorten branden en de corresponderende blusmiddelen, het toepassen van de evacuatieprincipes.

C – Wat doe jij hieraan?

- Je bent steeds alert op alles rond ontstaan van brand en brandvoorkoming.
- Je belemmert geen brandwerende deuren of nooduitgangen.
- Je meldt onmiddellijk ontbrekende blusmiddelen, slecht werkende branddeuren e.d. aan de technische dienst.
- In geval van brand:
  - meld je dit onmiddellijk via het noodnummer:
  - campus Aalst: **4444**
  - campus Geraardsbergen: **2222**
  - campus Wetteren: **8888**
  - waarschuw je personen in je omgeving;
  - doe je één bluspoging;
  - evacueer je de patiënt uit de kamer als de bluspoging mislukt;
  - sluit (indien mogelijk ramen en deuren);
  - samen met je collega's start je eventueel de 'horizontale evacuatie';
  - je gebruikt nooit de lift bij een begin van brand en je bewaart je kalmte.
- Je neemt actief deel aan de blus- en evacuatie-opleidingen.
- Je kijkt op je afdeling goed na waar de blustoestellen hangen en de locatie van de dichtstbijzijnde (nood)telefoons of brandwaarschuwingknoppen.
- Je respecteert het rookverbod.

I Arbeidsongevallen en beroepsziekten

A - Waarom is dit belangrijk?

- Jaarlijks zijn er een aantal arbeidsongevallen op elke campus van het ASZ.
- De voornaamste risico's voor arbeidsongevallen zijn prik-, snij- en spatongevallen, stoten, struikelen en rugklachten.
- Voor beroepsziekten zijn dit o.a. risico's door blootstelling aan ioniserende stralingen, infectierisico's, blootstelling aan gevaarlijke producten, overbelasting van rug en ledematen.

B – Daarom...

- ...worden er specifieke bijscholingen georganiseerd.
- ...werden schriftelijke richtlijnen en procedures ontwikkeld en zijn voorhanden op de dienst.
- ...bestaat het comité voor ziekenhuishygiëne en het comité PBW.
- ...worden de werknemers jaarlijks onderzocht door de EDPBW - afdeling gezondheidstoezicht.
- ...de arbeidsongevallen en beroepsziekten worden opgevolgd door de personeelsdienst en door de IDPBW (interne dienst voor preventie en bescherming op het werk).

C – Wat doe jij hieraan?

- Je meldt elk arbeidsongeval en incident
- Gevaarlijke toestanden meld je aan je overste of aan de preventiedienst (tel. 6888 of 6889), defecte uitrustingen aan je chef of aan de technische dienst ('werkaanvraag' via intranet)
- Lees de werkings-, bedienings-, onderhouds- en veiligheidsvoorschriften vooraf van de uitrusting waarmee je werkt.
- Lees de info over de gevaarlijke producten waarmee je werkt.
- Je gebruikt de voorgeschreven beschermingsmiddelen en kijkt die regelmatig na.

I Milieu: energie en grondstoffen

A - Waarom is dit belangrijk?

- Ook binnen het ziekenhuis wordt sterk belang gehecht aan het milieu, het besparen van energie en grondstoffen, ...
- Energie- en waterbevoorrading vormen een belangrijke kost in een ziekenhuis: door technische maatregelen wordt getracht hierop te besparen zonder het comfort van de patiënt in het gedrang te brengen
- Naast technische maatregelen is ook het gedrag van ieder hiervoor van groot belang.

B – Daarom...

- ...is het belangrijk dat je bewust omgaat met verwarming en met verluchting.
- ...laten we de verlichting niet aan als het niet nodig is (o.a. in sanitair).

C – Wat doe jij hieraan?

- In koudere seizoenen heb je aandacht voor het sluiten van ramen en deuren (deze ook sluiten op plaatsen die gekoeld worden).
- Je gaat spaarzaam om met elektriciteit.
- Je dooft lichten in lokalen die niet gebruikt worden en het om veiligheidsredenen niet noodzakelijk is deze te laten branden.
- Je schakelt je pc uit na gebruik.
- Je verspilt geen water en je meldt onmiddellijk lekken van wc's en kranen aan de technische dienst.
- Door de trap te nemen i.p.v. de lift spaar je energie en bovendien werk je aan je conditie = dubbele winst ☑ een echte win-winsituatie.

| Milieu: afval

A - Waarom is dit belangrijk?

Afval is belangrijk onderwerp in een ziekenhuis en wel om volgende redenen:

- ziekenhuisafval kan gevaar opleveren - het kan besmet zijn met ziektekiemen - ook is er afval dat radioactief kan zijn (ioniserende straling) - of van gevaarlijke producten (verven, producten van labo, ...).
- het afval kost handenvol geld, het correct sorteren is dan ook van belang (afvoeren van ziekenhuisafval is heel duur, afvoeren van ingezameld karton is een bron van inkomsten!).
- door te trachten afval te voorkomen of materialen te recycleren doen we iets voor het milieu.

B – Daarom...

- ...zijn er voorschriften waarin beschreven wordt op welke manier afval gescheiden en verpakt moet worden.
- ...zijn er speciale dozen en recipiënten voor het risicohoudend medisch afval (RMA).
- ...gebruiken we blauwe zakken voor het ophalen van niet-risicohoudend medisch afval (NRMA).

C – Wat doe jij hieraan?

- Je zamelt papier, karton apart in.
- 'Niet risicohoudend medisch afval' (**NRMA**: pampers e.d.) verzamelen in **blauwe zakken**.
- **Naalden** moeten na gebruik onmiddellijk opgeslagen worden in naaldcontainers die nadien afgesloten worden: gebruikte naalden onmiddellijk afvoeren in deze containers.
- Risicohoudend medisch afval (**RMA**) verzamelen in **kartonnen dozen (met gele zak) of gele vaten**:
  - dozen: hierin gevulde en gesloten naaldcontainers plaatsen
  - vaten: hierin medisch glas, scherpe voorwerpen ...
- Op de dozen en vaten steeds een zelfklever met de naam van de afdeling + verdieping.
- Gebruikte chemicaliën ☐ afvullen in lege recipiënten ☐ benaming afval vermelden en dan laten afvoeren.
- PMD afval (= plastieke flessen en flacons, metalen verpakkingen, drankkartons) in de daartoe bestemde recipiënten (geplaatst bij o.a. drankautomaten en in de refter) deponeren.
- De blauwe bakken voor risicohoudend medisch afval niet gebruiken voor andere doeleinden (zoals bv. voor opslag materialen).
- Geen restafval deponeren in de recipiënten voor risicohoudend en niet risicohoudend medisch afval.

Bij twijfel vraag je advies aan de milieudienst (tel. 6888 of 6889).

I Security

A - Waarom is dit belangrijk?

- Een ziekenhuis is een vrij toegankelijk gebouw, waar zich naast patiënten, personeel, dokters, leveranciers en bezoekers bevinden.
- Een specifieke (crisis)situatie voor de patiënt of zijn omgeving kan aanleiding geven tot een verhoogd risico voor bijv. agressie.
- Door de openbaarheid van het gebouw, de zwakke positie van patiënten, de anonimiteit van het publiek, is er een verhoogd risico voor diefstal.

B – Daarom...

- ...dient de toegang tot het ziekenhuis buiten de bezoeken beperkt te worden.
- ...is er op een aantal plaatsen toegangscontrole, camerabewaking
- wordt op de campus Aalst dagelijks een rondgang door een bewakingsfirma gedaan.
- ...wordt van iedere werknemer verwacht om 'een oogje in het zeil' te houden.

C – Wat doe jij hieraan?

- Je spreekt verdachte personen op een vriendelijke en voorkomende wijze aan en vraagt voor wie/waar ze in het ziekenhuis op bezoek komen (doelloos rondzwerfen in het ziekenhuis is niet toegelaten).
- Vraag desnoods hulp aan je collega's - meldt hen ook als er aanwezigheid is van verdachte personen.
- Bepaalde afdelingen die niet bezet zijn sluit je af (opgelet: noodevacuatie moet ten allen tijde kunnen uitgevoerd worden: geen deuren in evacuatiewegen op slot doen).
- Bij agressie of geweldpleging roep je tijdig de hulp in van collega's.
- Als slachtoffer van een delict doe je aangifte intern (document downloaden op intranet) en doe je ook aangifte bij de politie.
- Werk je op een dienst met een verhoogd risico op agressie (bijv. spoed, psychiatrie) krijg je kans om een aangepaste opleiding te volgen: maak positief gebruik van deze mogelijkheid.

I Beveiligen tegen het vallen

A - Waarom is dit belangrijk?

- Een ziekenhuis is een groot gebouw met verschillende verdiepingen en met veel trappen.
- Elke kamer heeft een buitenraam, een val door een raam is sowieso dodelijk.
- Bij de patiënten zijn er kinderen, depressieve personen, ...

B – Daarom...

- ...zijn de ramen in het ziekenhuis waar patiënten verblijven voorzien van een beveiliging, waardoor een verluchtingsstand mogelijk is maar de ramen niet kunnen volledig opendraaien.
- ...zijn alle trappen voorzien van leuning.
- ...zijn de toegangen tot het dak afgesloten.
- ...zijn er veilige trapjes en ladders voor het poets- en technisch personeel, dit materiaal wordt regelmatig gecontroleerd.
- ...zijn er specifieke voorschriften en materiële voor technisch personeel dat in de hoogte moet werken (o.a. verrijdbare stelling, veiligheidskabel, veiligheidsharnassen, ...).

C – Wat doe jij hieraan?

- Het poetspersoneel beschikt over een sleutel om ramen volledig te kunnen opendraaien, na het werk het raam onmiddellijk terug in de veilige stand (enkel kipstand mogelijk) plaatsen en de sleutel meenemen.
- Verpleegkundigen brengen onmiddellijk hun diensthoofd op de hoogte als een raam van een kamer of gang in het beddenhuis abnormaal ver kan geopend worden (enkel de 'kipstand' van deze ramen mag mogelijk zijn)
- Bij het afdalen of bestijgen van trappen de leuning vasthouden - nooit lopen op de trappen!
- Bij het betreden van het dak de deur steeds sluiten, sleutel in je bezit houden: nooit de deur in open (zelfs op kier) laten staan.
- Ladder, trapje steeds voor gebruik nazien: bij beschadiging of gebrek (bijv. ontbrekende antislipschoen) de ladder/trapje niet gebruiken en direct naar de technische dienst brengen.
- De speciale uitrusting voor werken in de hoogte (veiligheidsharnas + aansluitstuk + leeflijn met valstop of valdemper + musketon) mag enkel gebruikt worden door personeel dat hiervoor de nodige instructies gekregen heeft.

| Algemene veiligheid van onze patiënten

A - Waarom is dit belangrijk?

- Patiënten worden aan onze zorgen overgeleverd en wij moeten er zorg voor dragen.
- Sommige patiënten zijn zwak, gedesoriënteerd, versuft, niet goed te been, ... er zijn patiënten met wegloupedrag.
- Op tal van plaatsen worden elektrische kabels gebruikt die een struikelgevaar vormen.
- Elektromedische apparatuur is gevoelig en zou kunnen verstoord worden door de straling van gsm's.

B – Daarom...

- ...moeten doorgangen en de ruimtes naast het bed vrijgehouden worden van elektrische kabels.
- ...worden er borden geplaatst om het risico door gsm-straling te beperken (infobord om voldoende afstand te houden tot elektromedische toestellen + gsm-verbod bij de toegang tot sommige lokalen en zalen (bijv. toegang tot OK, high-care, ...)).

C – Wat doe jij hieraan?

- Je evalueert de situatie voor de plaatsing van elektrische kabels om struikelrisico's te vermijden.
- Je kent de procedure 'verdwijning van een patiënt'.
- Bij het gebruik van de gsm in het ziekenhuis respecteer je de signalisatie in dit verband.

| Algemene eisen voor ziekenhuizen in verband met brandpreventie

Het KB van 06/11/1979 i.v.m. "de beveiliging tegen brand en paniek in ziekenhuizen" omvat een aantal eisen op vlak van brandbeveiliging in ziekenhuizen. In deze reglementering wordt ook vermeld dat het ziekenhuispersoneel moet gewezen worden op en regelmatig herinnerd worden aan volgende specifieke veiligheidsvoorschriften:

1 – Rookverbod

Behoudens in het daartoe bestemde rooklokaal voor patiënten is het absoluut verboden te roken in eender welke plaats of lokaal van het ziekenhuis.

2. - Doorgangen

2.1 - Het is verboden in evacuatiewegen bedden, kasten , karretjes of andere attributen te plaatsen.

2.2 - In de gemeenschappelijke lokalen, die al of niet toegankelijk zijn voor het publiek (zoals de refter, kapel, wachtruimten enz.) is het meubilair zodanig geplaatst dat de doortocht van personen niet belemmerd wordt.

2.3- De goede werking van 'zelfsluitende deuren' of van 'bij brand zelfsluitende deuren' mag niet in het gedrang gebracht worden (bijv. door in open stand klemmen van deze deuren door spieën, stoelen, ...). Als je vaststelt dat dergelijke deuren niet goed sluiten, meldt dit aan de technische dienst.

3 - Keukens, kooktoestellen en apparaten voor het verwarmen van vloeistoffen

3.1 - Kooktoestellen en verwarmingstoestellen zijn ver genoeg verwijderd of geïsoleerd van alle ontvlambare en brandbare materialen.

3.2 - Het gebruik van kooktoestellen en apparaten voor het verwarmen van vloeistoffen boven 50°C in verpleegeenheden is enkel toegelaten in de aanrechtkeukens van die verdiepingen.

3.3 - Het is verboden bij deze kook –en verwarmingstoestellen, stofvodden, vaatdoeken e.d. te laten drogen.

4 -Elektrische installaties voor drijfkracht, verlichting en signalisatie

4.1 –Aardgeleiders van de elektrische toestellen en uitrustingen steeds aansluiten op de daartoe bestemde aardklem. Deze nooit aansluiten op gas- of waterleidingen.

4.2 - De soepele aansluitkabels en -snoeren van elektrische toestellen nooit in een doorgang voor personen leggen.

5 - Afval en huisvuil

Stofvodden en afval waarin zelfontbranding kan optreden of die gemakkelijk ontvlambaar zijn, steeds opslaan in metalen vaten met dito deksel of derwijze opgeborgen dat ze geen brandgevaar kunnen opleveren.

6 - Opslaan en verhandeling van gassen

6.1 - Vloeibare gemaakte zuurstof mag enkel gebruikt worden in de laboratoria.

6.2 - Lege gasrecipiënten en de reserve recipiënten, mogen enkel opgeslagen worden in de daartoe bestemde opslagplaats van het ziekenhuis (dit is buiten het gebouw).

6.3 - De mobiele gasrecipiënten steeds tegen schokken en vallen beschermen door aangepaste middelen, zoals haken, kettingen, ... Deze recipiënten nooit blootstellen aan hoge temperaturen (bijv. door zonnestraling of de nabijheid van verwarmingstoestellen e.d.). Deze recipiënten ook beschermen tegen corrosie (bijv. door vochtige atmosfeer).

6.4 - De mobiele recipiënten met een inhoud van 10 liter of meer steeds vervoeren d.m.v. aangepaste flessenkarretjes.

6.5 - Indien de medische toestellen e.d. rechtstreeks aangesloten worden op dergelijke recipiënten, enkel de aansluitstukken gebruiken die eigen zijn aan het gebruikte gas.

6.6 - De opslagplaatsen voor gasrecipiënten:

- worden uitsluitend voor dit doel voorbehouden;
- brandbare en brandvoedende gassen moeten opgeslagen worden in de daartoe bestemde compartimenten;
- in deze opslagplaats geen andere brandbare stoffen dan de opgeslagen gassen plaatsen.

6.7 - De lokalen die dienen als verdeelcentrale voor brandvoedende gassen:

- worden voor dit doel voorbehouden;
- bevatten geen andere brandbare stoffen.

6.8 - Het is het verboden om te roken, lassen, met gloeiende voorwerpen te komen of om vuur te maken op minder dan:

- 5 m afstand van vaste houders voor brandbare of brandvoedende gassen (bijv. vaste zuurstof tank buiten);
- 2,50 m afstand van verplaatsbare gasrecipiënten die buiten geplaatst werden. Dit is eveneens verboden in de lokalen gebruikt als opslagplaatsen voor gasflessen.

6.9 - Het personeel wordt erop gewezen dat het gevaarlijk is:

- gasrecipiënten hardhandig te hanteren, te laten vallen of ze te plaatsen naast warmtebronnen;
- te roken, vuur te maken, apparaten met blote gloeiende onderdelen (of onderdelen die vonken kunnen maken) in de nabijheid van toestellen en uitrustingen waarin brandbaar of brandvoedend medisch gas wordt gebruikt;
- verdeelstukken of gebruikstoestellen van brandvoedende gassen te smeren;
- brandvoedende gassen in aanraking te brengen met om het even welk soort vetstof.

7 - Opslaan en behandeling van ontvlambare vloeistoffen

7.1 - Algemeen

7.1.1 - De verontreinigde ontvlambare vloeistoffen mogen niet afgevoerd worden via de riolering (ze dienen opgevangen in geëtiketteerde recipiënten en dan overgebracht naar het containerpark buiten).

7.1.2 - Het opslaan en behandelen van medische ontvlambare vloeistoffen met een vlampunt van 21°C of minder, is verboden buiten de verpleegeenheden, de medische diensten en de opslagplaatsen van deze vloeistoffen.

7.1.3 - Het is verboden te roken of vuur te maken in de opslagplaatsen voor ontvlambare vloeistoffen; evenmin mag men er met roodgloeiende voorwerpen binnengaan.

7.2 - In de verpleegeenheden en de medische diensten (met uitzondering van de apotheken en de laboratoria) moeten:

7.2.1 - Medische vloeistoffen met vlampunt lager dan 0°C (zoals ether) worden bewaard in recipiënten van max. 0,5 l.

Medische vloeistoffen waarvan het vlampunt lager is dan of gelijk aan 21°C (zoals alcohol) in recipiënten van max. 1 liter.

7.2.2 - De recipiënten die ontvlambare medische vloeistoffen bevatten:

- moeten geschikt zijn voor het gebruik dat er van gemaakt wordt;
- moeten een goede dichte sluiting hebben;
- moeten de gebruikelijke benaming van de vloeistof dragen, eventueel aangevuld door de wetenschappelijke benaming. Bovendien dragen deze recipiënten een letterwoord of een symbool met de betekenis: "Gevaar - Ontvlambaar"

7.2.3 – Recipiënten die een ontvlambare medische vloeistof bevatten worden bewaard in een goed geventileerde kast of muurkast, uitsluitend voor deze opslag voorbehouden.

7.2.4 - Herwinning of distillatie van ontvlambare medische vloeistoffen is verboden. Overheveling van deze vloeistoffen is toegelaten maar is tot het strikte minimum te beperken (enkel om ze over te gieten in de afvalrecipiënten).

7.2.5 - De totale hoeveelheid ontvlambare medische vloeistoffen waarvan het vlampunt lager ligt dan of gelijk is aan 21°C , mag niet groter zijn dan twee liter per verpleegeenheid of medische dienst.

7.3 - In apotheken en laboratoria: de totale hoeveelheid ontvlambare medische vloeistoffen, waarvan het vlampunt lager ligt dan of gelijk is aan 21°C, mag, per compartiment bestaande uit een apotheek of een laboratorium, niet groter zijn dan 50 liter.

7.3.3 - Indien deze diensten een grotere hoeveelheid ontvlambare (medische) vloeistoffen nodig hebben, moet deze overtollige hoeveelheid opgeslagen worden in de daartoe bestemde opslagplaats voor ontvlambare vloeistoffen.

7.3.4 - Verrichtingen voor het verdampen of distilleren van ontvlambare vloeistoffen, evenals het uitpompen moeten uitgevoerd worden onder gesloten afzuigkappen die mechanisch of pneumatisch geventileerd worden en voorzien zijn van een afzonderlijke trekbuis.

8 - Operatiekwartieren

8.1–Gebruik van ontvlambare verdovingsmiddelen (toegediend via de longen), is verboden in lokalen gelegen buiten de operatiekwartieren.

8.2.. Om afvloeien van statische elektriciteit te verzekeren zijn volgende kledij en voorwerpen vervaardigd uit materialen die voldoende elektrisch geleidend zijn:

- klederen en schoenen van het personeel;
- de kussens van de operatietafels;
- de wielen of wiertjes van alle verplaatsbare toestellen;
- de maskers en de andere niet metalen delen van de verdovingstoestellen;
- al de bereikbare oppervlakken van uitrusting en toestellen.

Er mag aangenomen worden dat de slangen en leidingen voor het transport van fluïdum dat geen betrekking heeft op de ademhaling of op het afzuigen van verontreinigde vloeistoffen, niet voldoen aan deze eisen.

In dit geval zal de aandacht van het heelkundig team gevestigd worden op het gevaar dat het gebruik van dergelijke slangen en leidingen kan opleveren in een atmosfeer die een ontplofbaar mengsel bevat.

8.3 - Indien gebruik gemaakt wordt van ontvlambare verdovingsmiddelen neemt de heelkundige ploeg de nodige voorzorgen om ontploffingen te vermijden. In 't bijzonder gaat dit team na of de ventilatie goed werkt en of de elektrische installatie goed geïsoleerd is qua aarding.

ASZ

PREVENTIEDIENST

CAMPUS AALST - WETTEREN - GERAARDSBERGEN

Merestraat 80

9300 Aalst

T +32 (0)53 76 68 88 - 68.89

F +32 (0)53 76 68 09

E andre.ghneysels@asz.be - geert.ghislain@asz.be

V.U.: Sabine Siau, alg. dir wnd., p/a ASZ, Merestraat 80, 9300 Aalst